

stratejy rag an

TAVAS KERNEWEK

KERNEWEK

Raglavar a'n caderyoryon	1
An dewetha cansbledhen	3
Aswonvos a Kernewek yn dan an Chartour Ewropek rag yethow randryel ha le-usys - An styr	4
Ple'th eson-ny lemmyn	6
An kescusulyans	8
Stratejy rag dysplegyans an yeth Kernewek	9
Vysyon 1: May ma spas rag pup huny nep a vynno dhe dhysky Kernewek yn pup grath a dhyscans	10
Vysyon 2: May ma dysky Kernewek talvethys yn forth kehal orth dysky yethow erel	12
Vysyon 3: Mayth yu aswonys an yeth yn bewnans poblek avel ran a vry ha gwelys yn cler a'n ertach ha gonesygeth dyblans a Gernow	13
Vysyon 4: Mayth yu an yeth Kernewek aswonys dhe brofya mur dhe'n erbys Kernewek	15
Vysyon 5: Mayth omlowenha an yeth Kernewek reowta kehal dhe'n tawasow randryel ha le-usys erel y'n Rywvaneth Unys amyth yu yskynnys y status	16
Vysyon 6: May ma dhe'n yeth Kernewek fordhow dhe obery hag ynna ystarnath scodhyans cref bys may hallo vysyons 1-5 drehedhys	17
Nessa cammow	19
Kettesten stratejek	20
Rol a testennow	21

Bagas a Gusul

Cannasow a'n cowethasow ow sewya:

Agan Tavas

Consel Kernow (conselors ha sodhogyon)

Cussell an Tavas Kernuak

Dalva

Consellyow Randyr

Gorseth Kernow

Sodhva a'n Government rag an Sothwest

Institute of Cornish Studies

Kesva an Taves Kernewek

Kowethas an Taves Kernewek

Bagas Lewyas

Cannasow a Gonsel Kernow, Sothva a'n Government rag an Sothwest ha pypm esel dewys gans an kemeneth a'n tavas.

George Ansell (Caderyor)

Maureen Pierce

Andrew Climo-Thompson

Ken George

Vanessa Beeman

Tony Steele (GOSW)

John Sawle (CCC)

Jenefer Lowe (CCC)

Raglavar a'n caderyor

An kensa stratejy ma rag an tavas Kernewek re be dysplegys ha'n kensa cam y'n keweras a'n nessa ran Chartour rag Tavasow Ranvroek ha Mynoryeth a'n Consel a Europ, ynno o ragavysys Kernewek yn Mys Merth 2003. Consel Conteth Kernow formys Bagas a Gusul, y'ga mysk cannasow a'n cowethasow a'n tavas hag ynweth Sothva a'n Government rag an Sothwest, ha conselors ha sodhogyon a'n Consel. An Consel Syllan a ve leverys a dhysplegyans dresto. An Bagas a Gusul a aswon pobel a Gernow ha Syllan a bew an tavas. Dyworth an bagas a Gusul ma Bagas Lewyas a eth person a ve appoyntys hag a dhallathas war'n ober a cusulya yn efan kens scryfa an stratejy.

An gorthyp dhe'n cusulyans poblek esa ow confortya: ny a'gan bus convedhyans cler a'n whans a'n bobel a Gernow a'ga thavas ha re be cofhes der an proces a'n ethom dhe dheryva yn uskys may fo fydyans y'n proces bos pesys ha surhe na vyth dysplegyans a'n tavas stagys. Kyn re be gwelw dyffrans gorrys yn rag, vysyon cler a Gernewek ha tavas kemeneth cowsys efan re dheth yn mes der an proces. An stratejy a aswon bos hens pell dhe vos dhe dhrehedhes an vysyon ma a'n termyn hyr, mes offra forth gwyr, cam ha cam troha'n costen ma, hag y fyth ethom dh'y dhasweles yn fenough py gemmys re be cowlwres. An dysplegyans a Gernewek a drogh adrus pub ran a polycy a government mes harth on ny mars us both da genen ny oll, an vysyon ma a yl bos gwres gwyr.

Ny a garsa dhe aswon an gweres a ros dhe'n proces cusulyans gans an whegh consel randyr hag ystynna agan grassow dhe esyer Vicki Howard ha'n re lyes conselor neb a dhysqua les personek y'n Stratejy. Ny a dal grassow kens oll dhe'n eseledh an Bagas Lewyas rag aga omryans ha profyans, kens oll Sodhek a Arts Jenefer Lowe, gans hy dywysycter heb let a besya an proces gwaya yn rag. Ny a wor gras ynweth dhe'n Sothva a'n Ys-Pen Menyster ha'n Sothva a'n Government rag an Sothwest, an dheu re wrug scodhya gans lungolon an dysplegyans a'n Stratejy ma.

Yn kendon a'n Government a Vanow on ny ynweth, kens oll an Menyster a Dhyscans, Hon. Steve Rodan, Sothva a'n Tavas Manowak, Phil Kelly ha dhe Phil Gawne ha'y kesoberyon yn Tynwald. Y oll re be larj y'aga gweres hag avsyans der ha wosa'n vysytyans of cannaseth Kernow yn Mys Genver 2004, rag pyth ny a wor gras.

Agan cryjyans yu an comendyansow y'n Stratejy ma herwyth a wra tenna scodhyans poblek efan, ha harth on ny an costennow yn ow thewlel agan tavas a vyth dhe dhrehedhes. Lemmyn yma chons yn unyk rag Kernow dhe dhysplegya an usyans ha skentoledh a'y tavas hen der an kemeneth, ow rychhe an bewnans a dhenythyans y'n osow a dhe ha fasthe arbennekter Kernewek del yu re mur a vry aberthyn Europ lyesyethek.

Cllr John Lobb

*Caderyer, Bagas a Gusul
Stratejy Tavas Kernewek*

George Ansell

*Caderyer, Bagas Lewyas a'n
Stratejy Tavas Kernewek*

Truro, 2004.

An cansbledhen passyes

An tavas Kernewek a besya sojeta a les kerys da dres an nawnsek cansbledhen, despyt mernans supposys a'y ha tavas cowsys adro dhe 1800. Almanakys, areth ha folennygow adro dhe Gernewek, ha geryow a'n ranyeth, hynwyn tyllerow ha tylu, a surhes del sevys an tavas ran yn few a'n ertach Kernewek. Saw Henry Jenner o neb a dhasnerthys an daserghyans der y Handbook of the Cornish Language, dyllys nanj o un cansbledhen poran. Ef ha Robert Mordon Nans a lafuryys heb let abarth an tavas y'n kensa hanter a'n ugansves cansbledhen. Nans a dhyllas Cornish for All yn 1929 ha A.S.D. Smith a sewys hemma gans Lessons in Spoken Cornish in 1931, ow provya an fundyans rag an pyth a dheth ha bos Kernewek Unys. Gerlyver a ve askerys gans Nans y'n 1930ow ha hemma a gennerthys les ow tevy y'n tavas.

An fundyans a'n Orseth a Gernow in 1928 a gennerthys an usyans a Gernewek. Ow byldya war hemma, yn 1967 Kesva an Tavas Kernewek a ve formys dhe restry ha menystra apposyansow yn Kernewek ha dhe dhylllo lyvrow. Lyes a dextennow Kernow ha lyvrow rag dallethoryon a sewys, dyllys gans Kesva an Tavas hag erel. Der an 1970ow yth esa brassa poslef war'n tavas cowsys ha hemma provokys assays dhe brovya moy tyllerow dhe cows Kernewek. Dre henna, cuntellvaow dhe glappya yn Kernewek (aswonys ha 'Yeth an Weryn') yu senjys yn fenough dyworth an Est dhe'n West a Gernow. Yn keworransus dhe'n wharfosow ma hanter-formal, nyver a tyluyow a dhallatha dhe usya Kernewek kepar ha'n mayn a gemenessans pub deth. Rag an kensa termyn awos an 1800ow avar yma gweryn ow pewa yn Kernow lemmyn neb re be magys yn kerghyneth deuyethek.

Y'n 1980ow whythrans noweth aberthyn dhe Gernewek hengovek a ygerys dathlans yn kever an gwella forth dhe lytherenna an tavas arnoweth. An dathlans ma re sewys yn furvow dyvers a'n tavas. Bytygans, y re yncressys agan skentoleth a'n tavas yn hy agweth tythyak. Yn keworrans, textennow noweth yma ow pos dyscudhys. Der sompel, an Homylys a'n Whetegves Cansbledhen Tregear a ve dyscudhys yn 1949 hag agensow an mamscryf a'n gwary kens hemma ancoth, Beunans Ke, a ve ancudhys yn Kembra. Oll a hemma a dhysqua dhe crefhe an gwel bos Kernewek kepar ha tavas dynamek gans an cuth dhe sowyny yn ayrgelgh a pluralystyeth yagh. Les y'n textennow hengovek a Gernewek yu dres an norvys lemmyn, ha dres an cansbledhen passyes re be omherdhyans hewel y'n usyans a'n tavas gans negesow, an asran bodhek ha pobel gemyn yn Kernow. Hedhyu, lyes furf a lytherennans rag Kernewek a dhest dhe'n les yn few y'n tavas. Pella, yma aswon ow thevy rag ethom dhe lafurya warbarth dhe vyldya forth yn rag a'n tavas ha metya an whansow a'y nyver owth yncressya a gowsoryon ha scodhyoryon.

Aswon a Gernewek yndan an Chartour Europek rag tavasow Ranvroek ha Mynoryeth – Pyth yu an styr

Pan a dheryvys Nick Raynsford, Menyster rag Government Leyl ha Ranvroek war 5 Mys Du 2002 an ervyans gans an Government GU dhe aswon Kernewek kepar ha dos yndan Ran II (Artykyl 7) a'n Chartour Europek rag Tavasow Ranvroek ha Mynoryeth, ef a boslefys hemma kepar ha cam postyf yn un amyttya an bry arwedhek a'n tavas Kernewek dhe arbenneker hag ertach Kernewek.

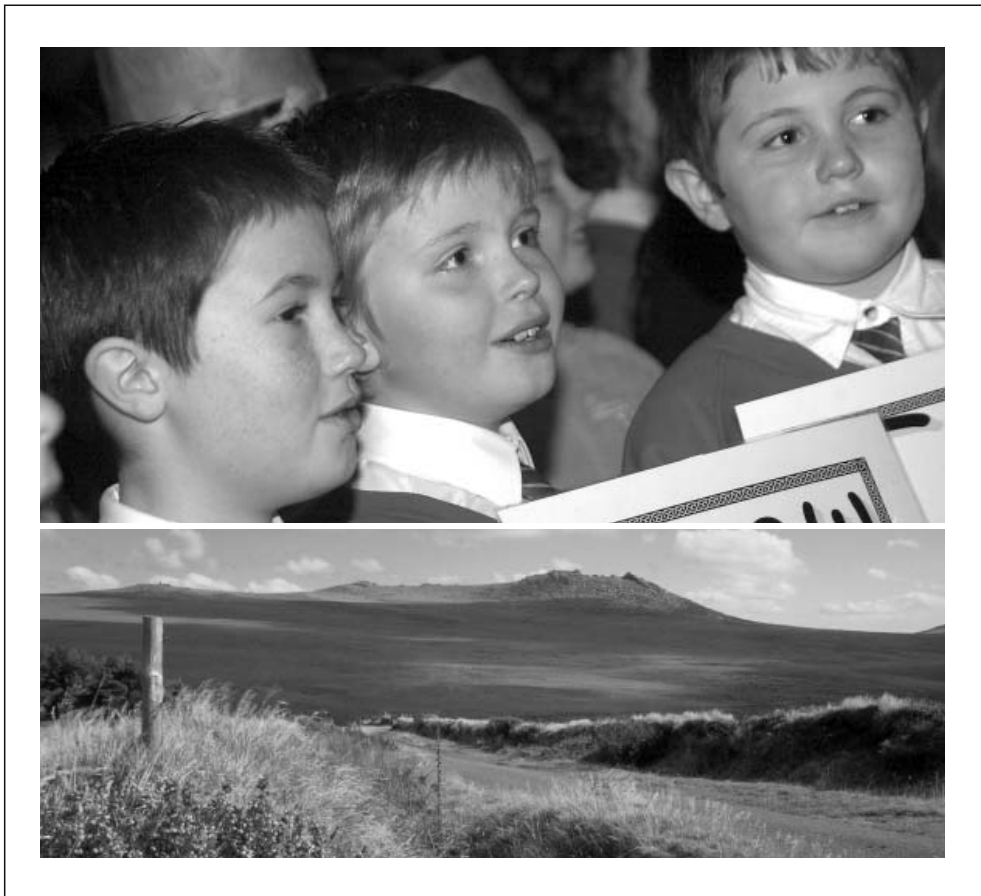
Ytho, pyth yu an styr a aswon yndan an Chartour yn gwryoneth?

An purpos a'n Chartour yu dhe wytha hag avonsya an tavasow ystorek mynoryeth po ranvroek a Europ rag an keworrans yn jy a wra dhe dyversyta culturek ha hengovyon ystorek yn Europ ha drefen bos peryl re anedha a alsa mos dhe goll.

Alwedhoryon Stat Eselth (Governmentys) yu requyrys dhe selya aga polycys, laha ha usadow war'n costenow ha penrewlys settys war Ran II a'n Chartour, y'ga mysk: aswon re tavasow kepar ha menegyans a henath cutlurek; ow cordhya an tyr bos aga usys aberthyn; esya aga usyans; ha provya a furvow ha forthow dh'aga dysky ha studhya. An Chartour a aswon an circumstansys a bub tavas a wrello dyffra yn efan, ytho y coth dhe'n Governmentys dhe dhe wul bos resonus ha kewar herwyth dhe'n ethommow a'n tavas.

Yn keworrans, yma furneth dhe'n Governmentys dhe ervyra py tavasow dhe henwel yndan Ran III a'n Chartour, del dhefyn an provysyon manylys rag an avonsyans actyf a tavasow yn bewnans poblek. An Government a GU a ervyrys y'n mater a Gernewek, avel Scots hag Ulster Scots, bos aswon yndan Ran II lowr ha resonus herwyth an stuth a'n tavas.

An Chartour a requyrys an Government GU dhe surhe an ethomow ha whansow cowsoryon Kernewek ha pobel ow mennas dhe dhysky Kernewek bos kemerys yndan consydrans pan ow kewera Ran II. Hem a vyth proces parhus, bus an cusulyans a senjys dhe dheryvas dysplegyans y'n stratejy ma rag Kernewek re gallusegys an ethomow ha whansow na dhe vos cachys yn stap avar.

Aswon a Gernewek yndan an
Chartour Europek

An Chartour yu constrynys dre system a dheryvadow peryodek gans an Governmentys dhe'n Bagas a arbennegyon anserhek a'n Consel a Europ. An kensa deryvadow formal gans an Government GU a vyth yn Gortheren 2005. An Bagas a dheryvys yn faverus warbyn an ober kensa gwres yn poynt a Gernewek del brovys y'n deryvas anformal yn Kevardhu 2002. An Bagas a vetyas nyver a gannasow a'n tavas Kernewek der y vusytyans dhe'n GU yn Genver 2003. An dexten cawal a'n Chartour ha'y dheryvas styryansek a yl bos gwelys der an wyasva Consel Conteth Kernow po yn lyvervaow poblek yn Kernow.

Pleth eson ny lemmyn?

An trogh ma a dhelynyas re a'n detyrmynyans bras a'n deryvas anserhek rag Sothva a'n Government rag an Sothwest (SGSW) yn 2000 avar ha dysplegyans moy agensow. An deryvas cowl a yl bos kefys war'n wyasva SGSW dhe www.gosw.gov.uk.

An deryvas a estematys y fo adro 300 cowsor effethus a Gernewek gans adro dhe 750 person ow tysky an tavas dre glassow dyscans tevysek ha dyscans dre lyther. An nyver a gowsoryon a besy dhe ynnessya. Yth esa re form a dhyscans an tavas yn 12 scol kensa ha 4 scol nessa. Moy agensow coljyow tavas a dhallatha dhe dhysky Kernewek kepar ha ran an curriculum. Platten Gompact toul dyscans ynteractyf noweth a ve dyllys gans Eurotalk. 100 studhyer dyworth scolyow kensa ow lewyas an devysyans 'Sense of Place' a'n Auctoryta Dyscans Kernow a berformys canow yn Kernewek Degol Peran yn Merth 2003.

Mur a vry yu an tavas rag gnas Kernewek yn form a dhysplegyans ranvroek hag ertach culturek, gans demond owth ynnessya rag demedhyansow ha solempnytyas poblek aral yn Kernewek orth y gemeres yn hans kemeneth a'n tavas effethus. An Testament Noweth a ve keworrys yn 2002 dhe'n nyver a dextennow crysyk trelys dhe'n Kernewek.

sense of place
delivering the curriculum with distinctiveness and diversity

Units

- "Lost Your Tongue?" 1
- Land of Saints 2
- Voyage of the Mystery 3
- Wrecks & Rescue 4
- An Gof 1497 5
- Cornish Seashore 6
- CD ROM Information
- Evaluation Reports
- Contact Us
- Updates
- Links

1 Lost Your Tongue

Home View PDF Download PDF Print PDF

To view, print or download the full Unit details please select one of the PDF options above.

About the Unit

In this unit children find out about the Cornish Language through the starting point of the story of Dolly Pentreath. They develop their ability to use written and pictorial sources, ask and answer questions and identify historical changes.

Children learn to introduce themselves and to greet others in Cornish. They begin to use simple language of classroom interaction.

In this unit children sing and play a selection of traditional and contemporary singing games and dances in Cornish. They look at their characteristics, eg structure, tempo, rhythm, tunes, words, actions. They think about the origins and uses of singing games and singing for dancing. They consolidate their sense of pulse and ability to perform with others.

Musek, can hadonsa pub sort a ve drys Kernewek dhe'n goslowysy efanna ha moy a gerys. Lyes cor lemmyn a wra yncludya defnythyow a'n tavas Kernewek y'ga raglennow ha yma wharfos Can rag Kernow pub bledhen scodhys gans radyo Pirate FM. An Orseth a Gernow bledhennek re dheth ha bos ynstytucyon mur dhe les yn bewnans burjesek ha culturek a Gernow.

Nyver a waryow fylm ber, deryvadow ha fylm fythur a hyder lun re be gwres, re anodha re waynys rohow. An coveraj mayn darlesans yu constrynys dhe raglen newodhow ber war Radio Cornwall Dedhyow Sul, hag yn prynt, dhe'n Western Morning News yma coloven seythennek yn Kernewek. Yma, bytygans, gwask specyalyt hag actyf ow tylo defnydhyow y'n tavas Kernewek, owth yncludya novels a hyrder lun, ha lyvrow noweth pesya dhe vos dyllys pub bledhen oll. Yma magasyns, lyvrow comyk ha dyllansow aral rag fleghes.

Consel Conteth Kernow, oll a'n Consellyow Randyr ha 38 Consellyow Dre ha Plu yn Kernow re adoptys deryvas a polycy dhe scodhya an tavas re bell. Dhe'n Fundyans gwary dall ertach yma lemmyn polycy yn kever tavasow ertach owth yncludya Kernewek.

Marnas hynwyn tyllerow aga honen, dhe'n Kernewek yma presens poblek ow thevy. Dhe'n lyes dre yma dynergh Kernewek y'ga bordys henwel ha lemmyn yma arwedhow hynwyn tyller yn form ystorek dhe'n forth entrans bras. Dhe'n Consel Randyr Carrek yma polycy dhe henwel hynwyn y'n tavas Kernewek rag stretys noweth ha chyw poblek hag yma nyver ensomplow a hynwyn Kernewek kepar ha hynwyn Sawsnakhes war arwedhow ha folennygow. Folennek a bryntyas rag Hal Falwyth usya nebes Kernewek.

An process cusulya

Yn un dharbary an stratejy ma, an Bagas Lewyas a vennas dhe surhe bos cusulyans ynclusyf an ran mur a vry a'n proces. An cusulyans a dhallathas yn Gwyngala 2003 an rannow ma:

- Rew a whegh cuntellyans poblek egor un anodhans yn pub randyr oll yn Kynyaf 2003. An cuntellyansow a ve argemennys der an gwask ha mayn ha dre bost yn rag.
- Pajer cuntellyans gwelvagas yn Kynyaf 2003 gans attendyans gelwys war del greshes war vewnans poblek, dyscans, negys, mayn ha'n re dyallus dhe attendya a ve gelwys der an pellgowser.
- Submyttyans scryfys dre bost po warlynen der an wyasva Consel Conteth.
- An dyllans a stratejy garow rag cusulyans yn Me 2004. Hem a ve synsys yn efan ha campollow a ve govynys orto.
- Campollow dre bost ha ryfbost yn kever an deryvas.

Yn keworrans, vysytyans dhe Vanow rag studhya a ve omgemerys gans ysyly a'n Bagas Lewyas dhe wythra an methodys usys ha dysplegyans gwres. An tavas Manowek a brovyas martejen an ogassa neshevyn a Gernewek y'n form a poynt dalleth a dhysplegyans, ha'n Bagas Lewyas a vennas dhe convedhes an dysplegyans usys del brofyas sowyn, hag aswon dyscasow dyskys del alsa leverel a ober adro dhe Gernewek.

An bagas a ve sordys marth kens oll a'n dywysycter del devys y'n Manow yn kever an tavas. Kens oll o an poslef dhe dhalleth a os yonk, yn fenough ow magly an tylu yn tyen dhe scodhya an flogh.

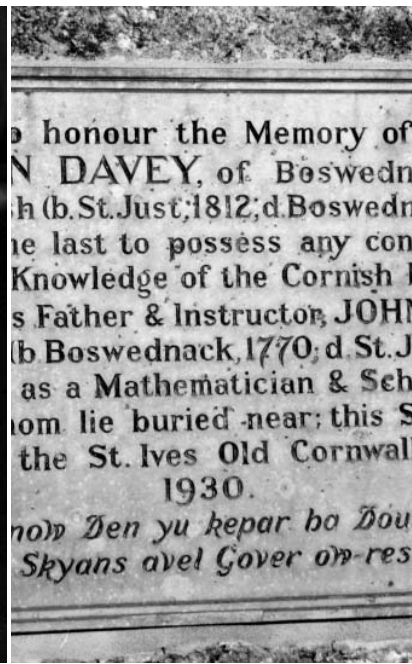
An countenans postyf troha an tavas gans an majoryeth a bobel yn Manow sordys marth ynweth an bagas, neb a ve leverys gans sodhogyon an socour a gnas kelmys gans an tavas re brovyas postyf y'n bys kenwerthek yndella.

An auctorytys Manow, dre dermyn a deg bledhen, re fundys raglen efan dres pub ran a vewder. An preder menegys dhe'n bagas o an ethom kens oll dhe dhalleth nampyth, mar vyghan kyn fo, kepar ha sel dhe vyldya war, hag y'ga prevyans an raglen a wrussa gwaynya herdhyans y honen.

An chons dhe vosa aberthyn dhe'n cusullyans war'n stratejy re be byldys aberthyn pub stap a'n lafur ha'n campollow ha submyttyans recevys a dheryf an deryvas cawal ha'n ober ow pesya an dheu awos henna.

Stratejy rag dysplegyans an tavas Kernewek

An trogh ma a set yn mes an vysyon ha costennow dhe dhysplegya an tavas Kernewek, scryfys awos bos cuntellys deryvadow dyworth an cusulyans. An vysyon yu menegys kepar ha whegh chyf-them. Yndan pub them yma clerheans a fatel yu kevrynnys dhe'n deterymyans a'n cusulyans poblek. Gwryansow a dermyn avar ha pella yu aswonys, medrys dhe wul dhe warfos a'n vysyon der an nessa 25 bledhen. An gwryansow nyns yu exclusyf nag exhaustyf hag y fyth ethom dhe dhysplegya pella dres termyn.

Vysyon 1.

Pan us chons rag oll neb a venja dysky a Gernewek, y'n pub grath a dhyscans oll

Onen a'n messaj creffa ow tos a'n cusulyans yu an whans dhe wul provyans dhe dhysky an tavas, dyworth kens-scol dre dhe Penscol ha dhyscans rag tevysogyon. Yn nebes casys, hem yu dysquedhys yn sempel kepar ha whans rag pub person yonk oll dhe gafos dhe'n leha un prevyans a wryans tavas ha warneth a cultur Kernewek. Yn casys aral an bolunjeth yu rag spas dhe vos gwres dhe dhysky y'n currculum pan us demond.

Dyscudhans dhe'n tavas a'n os avar ha pesyans a jonsys dhe dysky dhe weres avonsyans, owth yncludya hemma rag cowsoryon ogas dhe freth, hag owth yncressya dhyscans a'n tylu yu gwelys kepar ha'n bry ughella dh'y dhysplegyans aberthyn an kemeneth.

yma whans dhe weles moy a jonsys dhe vos prevys dhyscans rag tevysogyon, y 'ga mysk an re prevys gans an asran bodhak, ha rag classow dre roth aberthyn an system a Auctoryta Dhyscans Leyl dhe vos prevys yn keth forth avel tavasow aral alenna dhe wul 'gwaryva gompes' gans an charjys gwres dhe glassow tavas aral.

An pelder dhe vyajya dhe glassow a'n tavas yu crejys kepar ha baryas dhe kemeryans ran dhe dhysky.

Ethom yu aswonys rag dhe vos moy defnydhyow ha gwella dhe dhysky orth an tavas dhe vos kefys a bub level.

yma ethom rag an dhyscans a Gernewek dhe vos scodhys gans whythrans grath Penscol y'n formys a'n tavas hengovek ha daserhys an dheu. Hem yu gwelys hag a res dhe weres an gwryans a gopyow esy dhe gafos a'n textennow ystorek ha ran an bry ughella dhe jekkyha ha deryvas an proces a towlel an tavas ha perhenegyans nessa tavas ha usyans yn Kernow.

Costennow

- Raglen a dhyscans accesus dyworth kens-scol dhe dhyscans ughella ha rag tevysogyon
- Kescowethyans effethus yntra corvow dre laha, an asran dhyscans dre roth ha'n asran bodhak
- An dysplegyans a forthow noweth dhe accesya an tavas Kernewek ha scodhya systems rag studhyoryon noweth ha cowsoryon freth noweth an dheu, ha defnydhyow dhyscans arnoweth
- Raglennow a wythrans dhe dheryvas sel a asnodhow ha'n proces a dewlel a'n tavas.

Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Fundya dhe fundya kescowethyansow ha framwyth rag dathlans
- Assaya usadow da owth exystya ha scullya skentoleth anodho r.e. ober owth exystya yn scolyow, an rol a Sense of Place dhe eskynna warneth avar, an omgemeryans ha dysplegyans cuth a dhysky dre lyther
- Fundya poynt cres dhe dhava rag Kernewek yn dycans
- Aswon chonsys aberthyn provyans owth exystya rag acces an tavas Kernewek
- Dysplegya avonsyans moy effethus rag chonsys dysky rag tevysogyon
- Dygelmy problems a gost ha squyder a glassow, bodhek ha dre roth
- Convedhes hag assaya patronys dhe gafos rag dysky an tavas
- Assaya demond dhe bub level
- Audytya asnodhow owth exystya ha lafurya gans kescowethyansow dhe veras orth ethommow rag asnodhow ha'n goblegyansow
- Funday comendyans dhe dhysplegya warneth brass a'n tavas

Termyn hyrra

- Delynya raglen termyn dhe besya rag delyfra pyth yu costhes ha metya ethommow a'n asrannow bodhek ha dre laha
- Fundyans raglen a dhysplegyans owth exystya
- Dysplegya chonsys dhe dhysky aral r.e. corsow lun ha seth
- Pesya dhe dhysplegya chonsys herwyth dhe dhemond

Vysyon 2.

Plema'n ow tysky Kernewek bos aswonys a'n kehal druth es ow tysky tavasow aral

Ow tysky a ha dysky orth Kernewek nys yu crejys kepar ha bos druth yn kethforth es tavasow aral may whrello sowyny. Yn ran hem yu govyn a'y wul ges dhe dhysky a - ha dysky orth.

Ow queres dyscajoryon vodhek dhe dhysky gwella ha gwaynya composter ha gallusegy cowsoryon a'n tavas dhe waynya skyans dhe dhysky yu gwelys kepar ha forthow dhe ystynna squyryow, mur a vry dhe denna moy a studhoryon, hag yncressya an pol a dhyscajoryon.

Ethom yu aswonys ynweth rag dyscajoryon a scolyow aga honen dhe gafos composter aswonys y'n tavas.

Re a wel an usyans a dhyscajoryon gwandrus kepar ha forth heblyth hag effethus yn cost dhe dhelyfra dyscans dhe addya dhe'n veyny dysky dyworth scolyow aga honen.

Costennow

- Squyryow uhel yn un dhysky a Gernewek
- Provyans a dhyscans rag dyscajoryon vodhak, dhe ranna skyansow ha jynwythyow delyfrans effethus
- Composterow aswonys y'n tavas rag studhoryon ha dyscajoryon
- Chanj yn percepcyons a Gernewek ow formya baryas dhe dhysky a ha dysky orth may fo omgemeryans brassa a'n tavas gans poble yowynk.

Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Aswon an ethommow a dhyscajoryon vodhek ha delynya raglen dh'aga dygelmy
- Dalleth dhe fundya kevrennow yntra dyscajoryon galwansus ha bagasow a'n tavas dhe esya convedhesns ha keschanjyans a skyansow
- Whythra dhe fundya composterow aswonys
- Comendyans hag argemynnyans dhe dhygelmy govynnadow a ymach
- Kennertha dyscajoryon bodhek dhe accesya dyscans gwyu pleth us owth exystya solabrys, ha delynya comendyans rag raglen dyscans specyfyk ple nag us.

Termym hyrra

- Comendyans pesys ha dasassesyans a ethom
- Keweras a raglen dyscans commendys
-

Vysyon 3.

Pleth usy'n tavas Kernewek aswonys yn bewnans poblek kepar ha ran gwelys ha kerys da yn ertach ha cultur a Gernow dyblans

Ow cul an tavas moy gwelys yn wharfosow ha bewnans poblek a bub deth, owth yncludya war wharfosow sodhagyl hag ystynna y usyans yn golyow hag yn can, yu gwelys kepar ha forthow mur a vry dhe eskynna hy profyl ha dhe waynya omgemeryans efanna.

Aswonys yu ragthy dhe avonsya, yma ethom dhe drehevel percepcyons postyf ha dhe dhysplegya convedhyans gwella tyller a'n tavas yn bewnans a Gernow.

yma chons rag corvow poblek dhe humbrank yn un scodhya a'n tavas, rag ensompel der an usyans a arwedhyans deuyethek war hag yn chyw poblek yn Kernow, war benlytherow, ha defnydhyow avonsyanssek, ha war wyasvaow, ha dre avonsya an usyans a hynwyn ystorek rag dreow ha stretys. Yma whans ynweth dhe weles, dres termyn, deryvadow sodhagyl deuyethek.

Ow tysplegya an profyl a vayn Kernow ha bos yn un gennertha a brovyans dre fylm, TV ha radyo ha der an usyans a dechnologyeth noweth, rag ensompel an Ynterros yu gwelys ha forthow mur a vry dhe efanhe acces dhe Gernowek rag cowsoryon owth exystya ha gwaynya goslowysy noweth a bobel mur y'aga les dhe wodhvos moy yn kever an tavas. Yma ethom dhe wul kevrennow yntra kemeneth a'n tavas ha'n pobel a'n mayn dhe weles py ehen a dhysplegyans a vo

possybyl ha dhe usya dhe vetya ethommow a'n kementh, y'ga mysk ow prevy scothyans rag contents a'n tavas Kernewek.

Ow usya an tavas yu gwelys kepar ha forth dhe weres byldya kemeneth creffa hag omsenjiyans a dyller ha gnas. Ynweth y fo usys dhe weres dygelmy keas mes socyal, ple, rag ensompel a wra styrya dhe waynya skyans noweth, byldya prys y honen gwella po yn dysplegya omsenjiyans a bewans encressys yn mysk pobel yonk.

Rag an tavas dhe dysplegya yn cows kemeneth, yma ethom rag moy a jonsys rag y usyans yn bewnans socyal a bub deth yn maner gnasek yn kettermyn ha wharfosow restrys po cuntellesow.

Costennow

- An usyans efanna a Gernewek yn bewnans poblek, kens oll dre usyans yn arwedhyans ha defnydhyow avonsyans
- Kescowethyans effethus yntra asran a'n tavas ha corvow poblek
- Usyans gwelys moy efanna a Gernewek a'n wharfosow poblek ha culturek
- Usyans effethus a vayn ha technologyeth noweth yn un weres a vewder a'n tavas ha hewelder brassa yn mayn

Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Dalleth dhe vyldya convedhyans gwella yntra corvow poblek ha'n kemeneth a'n tavas
- Dalleth dathlans gans corvow poblek dhe aswon chonsys dhe esya an usyans a Gernewek yn arwedhyans ha deryvadow, kens oll pan usy asteveryans ow pos dasquelys solabrys
- Fundya bagas avysya rag hynwyn tyllerow
- Scothya an usyans gans devysyansow culturek kepar ha requyrys ha kennertha projetys noweth
- Aswon chonsys dhe avonsya gwarra a'n tavas owth exystya r.e. dyllansow, fylmys ha gwyasvaow
- Dalleth dhe dhathla gans an mayn dhe esya hewelder ha cuth brassa
- Aswon chonsys rag efanhe hag ystynna an usyans a'n tavas y'n mayn.

Termyn hyrra

- Dysplegya ha scothya projetys specyfyk dhe omgelmy an many gans an tavas
- Dysplegya ha scothya projetys rag ober art creatus gans an tavas

Vysyon 4.

Pan yu an tavas Kernewek aswonys kepar ha provya shara yn postyf dhe'n erbys Kernow

Yma whans cref dhe wythra orth dysplegyans pella rag merkyans Kernewek ha chonsys negys aral a'n tavas yn un offra rag negysow, yn marghasans ascoras hag yn un dhysplegya a ascoras noweth, y'ga mysk dyllansow ha tourystyeth.

Costennow

- Kennnertha bewder a negys noweth y'n asran hag aswon ha dysplegya bewder owth exystya.
- Kennertha an usyans a Gernewek pan yu kepar dhe gweres merkyans Kernewek.
- Whythra ha kennertha an usyans a Gernewek dhe scodhya devysyans tourystyeth culturek.

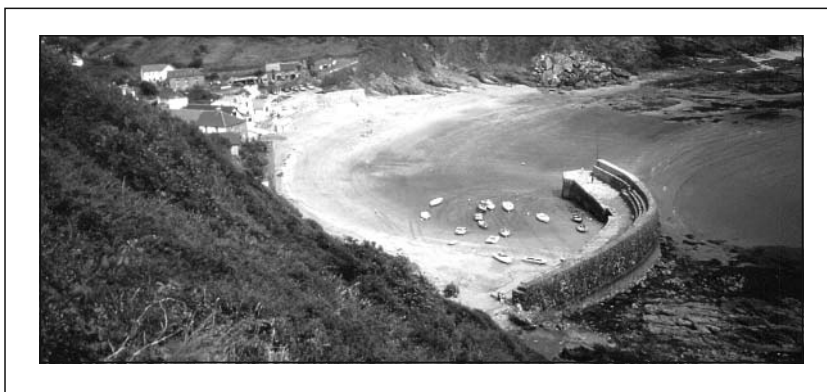
Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Whythra shanel a varghasans, cadonyow a brovyans hag gweres dhe gafos dhe'n negysow tavas Kernewek
- Sondya orth usyans a'n tavas dre negysow ha countenans dhedhy
- Dysplegya cowethyansow gans an Dhalva Tourystyeth ha provoryon tourystyeth aral.

Termyn pella

- Dysplegya stratejys marghasa rag ascoras tavas Kernewek ha gwasnadhaw
- Dysplegya an usyans a'n tavas y'n asrannow negys ha tourystyeth
- Dysplegya an forthow dhe wetha gwryow a'n pyth skyansek yn gordhyans an tavas

Vysyon 5.

Plema gordhyans kehalval dhe'n tavas ha status dhe'n tavasow aral ranvroek ha mynoryeth y'n GU mayth yu y status yskynnys

Yma whans rag Kernewek dhe vos gwelys dhe gafos meryt ha dyghtyans kehalval kepar ha Kembrak, gans Ran II a'n Chartour kepar ha costen worteweth a aswon drehedhys. Re na wel aswon yndan Chartour ha lowr ha whythra lahans aberveth dhe brevy gwehans dre laha dre act a'n seneth rag an tavas Kernewek.

cafos

Y coth dhe'n tavas Kernewek bos yncludys y'n towlennow avel an Consel Brytonek – Godhalek ryb tenewan ranvroek ha mynoryeth. Yma ethom dhe gesvlydya forthow dhe gesgows der an consel pan yu an sojeta yn kever tavasow.

Yndella, yma whans dhe weles kescowethyansow dysplegys yntra ynstytucyons poblek ha'n kemeneth a'n tavas dh'y brevy convedhyans gwella ha chonsys dhe lafurya warbarth. Kevrennow gans kemenedhow aral ha chonsys rag keschanjyans culturek a ve gwelys mur a vry ynweth.

Costennow

-
- Kescowethyansow cref yntra corvow poblek ha bagasow bodhek a'n tavas
- Drehedhes aswon pella ha scodhyans kepar ha ha pen kewar
- An dysplegyans ha mentons a gevrennow gans kemenedhow Ewopek a tavasow aral

Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Kennertha ha pesya dhe vlydya kescowethyansow yntra ynstytucyons ha bagasow a'n tavas dhe brevy kesconvedhyans ha oberyans
- Dysplegya chonsys roswyth yntra bagasow hag unygynnow
- Surhe an yncludyans a Gernewek yn towlennow yn kever tavasow ranvroek ha mynoryeth.

Termyn pella

- Arolegy avonsyans yn fenough dhe dhetermynya mars, fatel ha pan goth aswon efanna ha creffa bos kefys.

Vysyon 6. Pan vo dhe'n tavas Kernewek forthow fundys dhe lafurya, owth yncludya ystarnath cref ow scodhya dhe allowa vysyons 1-5 dhe dhos gwyr

An ethom yu aswonys rag roswyth a gresennow bewder hag arbennekter a'n tavas Kernewek ple hyl bos defnydhyow rannys ha towelnow ha devysyanow dysplegys.

Yma ethom dhe'n bagasow an tavas dhe gafos gweres dhe accesya fundyans, yn maner a weres dhe dhysplegya kynnygow hag ynweth dhe aswon penfentennow a fundyans dhe gafos.

Yma ethom dhe'n kescowethyans yntra'n bagasow dyhaval bos kenerthys ha dysplegys pella dhe weres kesagryans dhe vos drehedhys warn form scryfys a'n tavas. Yth esa messach cler a dhyworth an cusulyans bos res porres dhe agrya a'n mater a lytherenyans.

Yma ethom dhe gafos Dalva dhe brevy corf crysyes ha gordhys hernessys dhe gannasa usadoryon a'n tavas ha dasqueles yu ewn ha heb ragvrus an keweras a'n stratejy ma ha'n Chartour.

Costennow

- An dysplegyans a ynstarneth ow scodhya kewar dhe'n cyrcumstances ow chanjya a'n tavas
- An dysplegyans a gresennow a vewder
- An fundyas a restryans rag dhe dhasqueles dysplegyans ha surhe cusulyans ow pesya
- Kesagryans a'n form a Gernuak dhe usya yn deryvadow sodhagyl ha rag yn deskans formal

Gwryansow menegek

Ragrestrow avar

- Appoyntya sodhek dhe dhysplegya an an nessa stap an ober
- Fundya bagas kevarweth dhe overweles an nessa stap a'n ober
- Fundya bagas dhe jekkyha hag avysya an nessa stap a'n stratejy
- Provyha gedyans ha esyans rag projetys owth omsevel dyworth asran a'n tavas
- Mappya, dasqueles hag arolegy devysyansow, defnydhyow ha projetys owth exystya hag ow tos yn mes
- Aswon ha dysplegya avonnow a fundyans dhe scodhya an raglen a lafur

Gwryansow termyn pella

- Dysplegya ystarneth tewlys dhe arwedha ha scodhya gwreans a'n tavas y'n termyn a dhe, owth yncludya arwedhans dhe vesurya dysplegyans
Dysplegya skyans aberthyn kemeneth a'n tavas dhe surhe dysplegyans ha hembronketh a dermyn hyrra

Nessa cammow

An stratejy ma nyns yu yntendys dhe vos deweth yn y honen, bus deryvas ow lafurya hag omchanjya dhe vos dasquelys pub bledhen ha nowedhys dhe dastewynya dysplegyans ha'n bro ow chanjya a'n cultur. An vysyon ha costennow yu uhelwhansek ha yma ethom dhe gafos acceptyans realystek a'n toth y fyth possybyl orth aga delyfra. Nyns us na colm yn uskys vyth. An aswon a Gernewek yndan a'n Chartour ha'n kescowethyans del wrug settya an proces yn un drylya re settys an framwyth rag an termyn a dhe. An ober lemmyn yu dhe vyldya an kescowethyansow ha'n projetys an pyth a wra trylya an vysyon dhe'n gwryoneth.

Apert yw dyworth an speryans a gemenedhow tawasow aral dhe surhe tevyans pesys bos res dhe settya blokys byldyans y'ga le tam ha tam, hag yma ethom dhyn ny gorra an gavel aberthyn kenerth a'n tawas dhe wovyn orth demond ha gwryans ha bos ethom dh'y dhysplegya yn kensa le.

Keweras an stratejy a wra requyrya asnodhow, nag yn unyk yn termys arhanjak, bus, moy mur a vry yn kensa le, yn amser settys wor' tu dhe dhysplegya an gwryansow.

Dre hemma an nessa cammow a vyth:

- Appoyntya sodhek dhe lafurya abarth an tawas yn unyk, dhe dhysplegya an raglen lun a'n kewerans ha dalleth an ober y honen. An post ma a wra cruny warn bleynoryethow avar ow scryfa towlennow kewerans costys hag aswon ha surhe defnydhyow may fo avonsys an ober.
- Fundya bagas, selys war an kescowethyans pobek ha bodhek del welas an gwryans an deryvas ma stratejy dhe arolegy dysplegyans adro dhe'n stratejy. An bagas ma a vyth cannasek hag antelhes, hag eseleth a dheryf dhe'n kemeneth a'n tawas ha kescowethasow dyworth an sector poblek.

An bagas lewyas ma owth exystya gans scodhyans meustransus a'n Consel Conteth ha'n Sothva a'n Government, a lafur dhe cowlwul an re ma ha bos bagas arwedhans rag an sodhek yn kensa le.

Aswonys yu mars us stratejy sowyn, an ystarneth dhe scodhya meyny, arolegy hag arwetha a res dysplegya ha chanjya dhe gesvetya ethomow noweth. An starneth campollys omma yu delynys rag an kensa stap a dhsyplegyans der an kensa dyw vledhen yn unyk ha ran an lafur kemerys yn rag a vyth dhe brevy starneth gwyw dhe vetya an ethomow a dermyn a dhe.

Kettesten stratejek

An tavas yu essensek ran a'n cultur kevodhek a Gernow bos y'n colon hy dyblanseth ranvroek. Ytho, an stratejy ma a eseth yn un dhalhenna y'n kettesten a Community Strategy for Cornwall, del veder dhe 'increase community benefit from local distinctiveness' hag ynweth a wra provya shara dhe'n vysyon declarys a Strategy and Action, an strategy erbysek: 'to achieve sustainable prosperity through sustaining and enhancing Cornwall's distinct natural environment, heritage, culture and image'.

Rol testennow

European Charter for Regional or Minority Languages (Council of Europe, Charter No. 148, 1992)

ECRML: Addendum to the Initial Periodical Report presented to the Sec. General of the Council of Europe in Accordance with Article 15 of the Charter — UK: Informal UK report on Cornish (December 2002)

ECRML: Explanatory Report (Council of Europe, 1992)

Report of the Committee of Experts (Council of Europe, March 2004)

From Theory to Practice: the ECRML (Council of Europe, December 2002)

Promoting Language Learning and Linguistic Diversity (South West UK, Brussels Office, 2003)

An Independent Academic Study on Cornish (Prof. Ken MacKinnon, Sgrùd Research for GOSW, April 2000)

Policy on the Cornish Language (Cornwall County Council, 1999)

Policy on the Cornish Language (District Councils, 2000)

Policy on the Cornish Language (Town & Parish Councils, 2002)

Proposals and Recommendations for the Future of Manx Gaelic (Government of the Isle of Man, 2002)

Report on the Visit to the Isle of Man by members of the Cornish Language Steering Group, January 2004 (Steering Group)

Our Language: Its Future — Policy Review of the Welsh Language (Nat. Assembly for Wales, 2002)

A Fresh Start for Gaelic — Report by the Ministerial Advisory Group on Gaelic (Scottish Executive, May 2002)

A Strategic Plan for the Promotion of the Ulster-Scots Language (Ulster-Scots Language Society, July 2000)

